

Anti-pestprotocol

Behorend bij: Beleidsplan veilige school

Versie: 2.0

Datum: 12 juli 2021

Evaluatie: 31 mei 2022

1 Doel anti-pestprotocol

Het doel van dit anti-pestprotocol is het tegengaan en voorkomen van pesten op onze scholen. We willen een eenduidige lijn aangeven, waarin gedragsverwachtingen zijn opgesteld en een duidelijke aanpak beschreven is. Alleen met een goede samenwerking tussen alle betrokken partijen, leraar, pester, gepeste, overige klasgenoten en ouders, kan pesten goed worden aangepakt.

Dit protocol is een onderdeel van het Beleidsplan Veilige School.

2 Wat is pesten?

Van pesten is er sprake als 'iemand herhaaldelijk en langdurig wordt blootgesteld aan negatieve handelingen door één of meer personen' (Dan Olweus). De negatieve handelingen zijn structureel tegen dezelfde persoon gericht en er is sprake van machtsongelijkheid.

Pesten gebeurt vaak in een specifieke groepscontext welke zich kenmerkt door een onveilige en negatieve basissfeer in de groep (Mieke van Stigt).

Kenmerken van pesten zijn:

- Het is langdurig en herhaaldelijk.
- Het vindt vaak plaats in groepsverband (groep tegenover individu).
- Er is sprake van een machtsongelijkheid tussen de pester en het slachtoffer.
- De pester pest om er zelf beter van te worden en zijn status te verhogen
- Het is steeds gericht op dezelfde persoon.
- Pesten doet lichamelijk en geestelijk pijn en is kwetsend en is als zodanig bedoeld.

Pesten verschilt daarmee duidelijk van plagen. Bij plagen is het gedrag niet structureel tegen dezelfde leerling gericht en is geen duidelijke machtsongelijkheid aanwezig. Leerlingen sluiten elkaar niet buiten en het is vaak de bedoeling om elkaar aan het lachen te maken

Kenmerken van plagen zijn:

- Het komt incidenteel voor.
- Het gaat vaak gepaard met een grapje (maar kan wel onbedoeld kwetsend zijn).
- Plagen gebeurt vaak spontaan en niet tegen de ander gericht.
- Er is geen winnaar of verliezer, zijn fysiek en/of psychisch vrijwel even sterk.
- Niemand loopt lichamelijke en/of psychische schade op.

2.1 Rollen rondom pesten

Bij pesten denk je vaak alleen aan de pester en degene die gepest wordt. Maar als er gepest wordt, heeft iedereen in de klas ermee te maken. Alle leerlingen in de klas, ouders en leerkracht kunnen vanuit hun rol invloed hebben op het pesten.

De verschillende rollen op een rij:

- De pester: de zogenaamde uitvoerder van het pestgedrag, ook wel dader genoemd.
- De gepeste: de persoon die door een ander wordt benadeeld, zich daar vervelend bij voelt.
- De meepester: de persoon pest mee maar begint hiermee niet zelfstandig. Kan onder druk van de pester staan en angstig zijn om zelf een volgend slachtoffer te worden.
- De helper: neemt het op voor de gepeste.
- De stiekemer: vindt het goed dat er gepest wordt, maar bemoeit zich er niet actief mee.

- De buitenstaander: denkt dat er in de klas niet gepest wordt en het kan hem/haar ook niets schelen, zolang hij/zij er zelf maar geen last van heeft.
- De stille: bemoeit zich er niet mee. Vindt het pesten wel gemeen, maar durft niets te doen of te zeggen.
- Ouders/verzorgers: hebben in de opvoeding invloed op het pesten en kunnen bij hun kind signalen opvangen van pesten.
- De leerkracht: heeft in het lesgeven invloed op het pesten, heeft een preventieve en signalerende rol. Handelt actief als er pestgedrag is waargenomen.

3 Voorwaarden om pesten aan te pakken

Pesten is onacceptabel en vraagt om een duidelijke en krachtige reactie vanuit de school. Pesten kan grote gevolgen hebben voor de alle betrokkenen. Door pestgedrag ontstaat een onveilige situatie wat het leerklimate negatief zal beïnvloeden. Pestgedrag moet door iedereen serieus worden genomen. Om pesten effectief aan te pakken moet er aan een aantal voorwaarden worden voldaan:

- Pesten moet als een probleem gezien worden door alle direct betrokken partijen: leraren, ouders en leerlingen (*5:Handelen vanuit de 5 sporen aanpak*)
- De school moet het pestprobleem zoveel als mogelijk voorkomen door preventief en op structurele wijze dit onderwerp te behandelen met de leerlingen.
- Er wordt duidelijk stelling genomen tegen pesten.
- Wanneer pesten toch voorkomt beschikt de school over een directe aanpak met duidelijke consequenties.

4 Preventieve aanpak

Heel belangrijk is in eerste instantie het bevorderen van een veilig klimaat op school en in de klas. Als leerlingen zich allemaal veilig en prettig voelen zal het pesten een stuk minder aanwezig zijn. De scholen van Yulius onderwijs werken vanuit de Positive Behavior Support methodiek. Positive Behavior Support richt zich op het monitoren, begrenzen en bestraffen van probleemgedrag, waaronder pesten, en het positief bekrachtigen van gewenst gedrag waarbij ouders en ketenpartners worden betrokken in de aanpak. Hoe de school dit praktisch vormgeeft staat beschreven in het locatiespecifieke PBS handboek.

Iedere school heeft een `anti - pestcoördinator` In de schoolgids én in het PBS handboek staat beschreven wie deze taak op de school uitvoert.

5 Handelen vanuit de 5 sporen aanpak

Pesten heeft ernstige gevolgen voor alle betrokken en moet gestopt worden. Dit kan alleen als ouders, school en de leerlingen samen de strijd tegen pesten aangaan.

Pesten op school is een groepsprobleem met verschillende belanghebbenden: de pester, de zwijgende middengroep, de gepeste student, de ouders en de leerkracht. Om pestgedrag adequaat te kunnen aanpakken moet de aanpak zich gelijktijdig richten op specifiek methodische hulp aan onderstaande vijf groepen (de zogeheten vijf sporenaanpak).

1 Hulp aan de gepeste leerling

De leerling geeft aan dat hij/zij gepest wordt;

Het is belangrijk om goed naar het slachtoffer te luisteren en zijn/haar probleem serieus nemen. Een leidraad voor deze gesprekken is te vinden in bijlage 1.

Met de ouders van het slachtoffer wordt de situatie besproken. Met elkaar bepalen we de te nemen stappen.

Het is mogelijk dat een leerling geholpen kan worden door bv een training sociale vaardigheden te geven, om het zelfvertrouwen, opkomen voor jezelf en het positief zelfbeeld terug te winnen.

We zorgen voor follow-up gesprekken met de gepeste leerling en leggen deze gesprekken vast in het leerlingvolgsysteem.

2 Hulp aan de pester

De groepsleerkracht / mentor gaat in gesprek met de pester. Een leidraad voor deze gesprekken is te vinden in bijlage 2.

Het doel van deze gesprekken is:

- mogelijke oorzaken pestgedrag bloot leggen (bijvoorbeeld pestverleden)
- de pester duidelijk maken voor wat het effect van zijn gedrag is op het slachtoffer (vergroten empathisch vermogen)
- met de pester afspraken maken over gedragsverandering (de pester wordt verantwoordelijk voor het welbevinden van het slachtoffer)

Met de ouders van de pester wordt de situatie besproken en met elkaar bepalen we de te nemen stappen.

Als een leerling lang pest wordt de hulp van de schoolleiding ingeschakeld zodat er passende consequenties kunnen worden ingezet. Dit kan variëren van een gesprek met de schoolleiding tot verwijdering van de school.

We zorgen voor follow-up gesprekken met de dader en leggen deze gesprekken vast in het leerlingvolgsysteem

3 Hulp aan de zwijgende middengroep

De groepsleerkracht / mentor bespreekt met de klas het pesten en benoemt de rol van alle leerlingen en die van de school hierin. Er wordt gesproken over mogelijke oplossingen en wat de klas kan bijdragen aan een verbetering van de situatie. Het kan helpen met de klas een anti-pestcontract op te stellen (zie bijlage 5).

4 Hulp aan de ouders

De school geeft adviezen aan de ouders in het omgaan met hun gepeste of pestende kind. De school verwijst de ouders zo nodig naar deskundige hulpverleners.

5 Hulp aan de docent

De school zorgt dat de medewerkers voldoende informatie hebben over het pesten in het algemeen en het aanpakken van pesten (zie bijlage 3). De school werkt aan een goed beleid rondom een veilig pedagogisch klimaat. Alle medewerkers van de school vervullen een voorbeeldfunctie bij het signaleren en tegengaan van pestgedrag.

Een incident rondom pesten wordt altijd gemeld in het leerlingvolgsysteem van Yulius Onderwijs. Van de gesprekken rond pesten worden aantekeningen gemaakt, die door de groepsleerkracht / mentor worden genoteerd in het leerlingvolgsysteem van zowel de leerling die pest als van de leerling die gepest wordt.

6 Monitoring veiligheidsbeleving

“Een school kan pas goed beleid ten aanzien van sociale veiligheid voeren als zij inzicht heeft in de feitelijke en ervaren veiligheid en het welbevinden van de leerlingen. Op basis van monitoring die een representatief en actueel beeld geeft van de sociale veiligheid van de leerlingen, krijgen scholen inzicht in de daadwerkelijke sociale veiligheid op de school.” Als de resultaten daartoe aanleiding geven, kan de school op basis van deze gegevens het beleid aanpassen. Het schoolbestuur is hiervoor verantwoordelijk.”¹

Om goed zicht te houden op de veiligheidsbeleving en het welbevinden van onze leerlingen en medewerkers nemen wij bij Yulius Onderwijs tevredenheidsmetingen af waarbinnen expliciet gevraagd wordt naar beleving omtrent; pesten, veiligheid en welbevinden.

- hoe ervaren leerlingen de sociale en fysieke veiligheid op school,
- hebben leerlingen te maken met aantasting van de sociale en fysieke veiligheid (zoals door pesten (inclusief pesten via social media), geweld, discriminatie e.d.),
- hoe is het gesteld met het welbevinden van leerlingen op school?

Naast de tevredenheidsmetingen wordt er twee keer per jaar een vragen- observatielijst ingevuld door leerlingen en groepsleerkrachten / mentoren in het programma ZIEN. (sociale emotioneel meetinstrument). Analyses uit bovenstaande meetinstrumenten worden verwerkt in het jaarplan of verbeterplan van de school.

7 Communicatie over anti-pestprotocol

Dit protocol is in voor iedereen inzichtelijk op de website van Yulius Onderwijs. Voor de leerlingen is een beknopte versie van dit protocol beschikbaar (bijlage 4).

Alle leerlingen in het vso en in de groepen 6 tot en met 8 van het so ondertekenen het internetprotocol aan het begin van het schooljaar. Op deze manier wordt bij de leerlingen duidelijk dat de school er serieus mee omgaat en verwacht dat de leerlingen en de docenten hierin hun verantwoordelijkheid nemen. Tevens kunnen de docenten er op deze manier duidelijk op terugkomen bij overtreding van de gedragsverwachtingen/gemaakte afspraken. De ouders worden op de hoogte gebracht van het anti-pestprotocol en het internetprotocol op de informatieavond. Tijdens deze avond krijgen de ouders informatie over de inhoud van het protocol en de werkwijze.

¹ <https://www.voion.nl/media/3033/zorgplichtsocialeveiligheidopschool.pdf>

Bijlage 1

Leidraad voor een gesprek met de gepeste leerling

Vraag vooral naar feiten.

- Klopt het dat je gepest wordt? ((h)erkenning van het probleem)
- Door wie word je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer?)
- Waar word je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer plekken?)
- Hoe vaak word je gepest?
- Hoe lang speelt het pesten al?
- Weten je ouders of andere personen dat je gepest wordt?
- Wat heb je zelf tot nu toe aan het pesten proberen te doen?
- Zijn er jongeren die jou wel eens proberen te helpen?
- Wat wil je dat er nu gebeurt; wat wil je bereiken?
- Bespreek samen met de leerling wat hij/zij kan doen tegen het pesten en bekijk waar de leerling aan wil werken om de situatie te verbeteren. Let daarbij op de volgende aspecten:
 - Hoe communiceert de leerling met anderen?
 - Welke lichaamstaal speelt een rol?
 - Hoe gaat de leerling om met zijn gevoelens en hoe maakt hij deze kenbaar aan anderen?
 - Heeft de leerling genoeg vaardigheden om weerbaarder gedrag te tonen naar de pester?
 - Vraag wat wil je dat ik (docent) nu doe en vertel duidelijk wat je wel en niet kan doen en wat je nu gaat doen.

Bijlage 2

Leidraad voor een gesprek met een leerling die pest

Ga pas een gesprek met de pester aan als je zeker weet dat dit ook degene is die het pestgedrag heeft vertoond.

Het doel van dit gesprek is drieledig:

- De leerling confronteren met zijn gedrag en de pijnlijke gevolgen hiervan; · Achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen;
- Het schetsen van de stappen die volgen wanneer het pestgedrag niet stopt.
- Confronteren met het pestgedrag
- De leerkracht gebruikt de 'ik-boodschap' om het probleem bij de leerling aan te geven. Een voorbeeld van een 'ik-boodschap' is: "Ik vind het niet prettig als er kinderen ongelukkig zijn, omdat ze worden gepest." Dit geeft aan dat er een probleem is, dat de leerling niet alleen op kan lossen, maar dat het wel opgelost moet worden en de leerkracht roept hiermee ook de hulp in van de medeleerlingen.

Achterliggende oorzaken

Nadat het probleem benoemd is, richt de leerkracht zich op het waarom?

- Hoe komt het dat de leerling dit gedrag vertoont?
- Wat levert het de leerling op?
- Wat reageert hij/zij af op die ander?

- Het pestgedrag moet stoppen
- Wees duidelijk dat pesten niet geaccepteerd wordt in de klas en op school. Maak duidelijk wat de consequenties zijn wanneer het pestgedrag niet stopt.

Bijlage 3

Stappenplan na melding van pesten

1. De groepsleerkracht / mentor gaat in gesprek met de pester en legt dit vast in het leerling dossier.
2. De groepsleerkracht / mentor neemt contact op met ouders van pester en gepeste en betreft hen bij de oplossing.
3. De groepsleerkracht / mentor voert een gesprek met beide leerlingen gezamenlijk en probeert tot goede afspraken te komen om het pesten te stoppen en benoemt de mogelijke gevolgen als het pesten toch nog doorgaat. Verslaglegging hiervan in het dossier van beide leerlingen.
4. De groepsleerkracht / mentor praat met de klas en benadrukt de verantwoordelijkheid van alle leerlingen in dit proces.
5. Indien het pesten niet stopt, meldt de groepsleerkracht / mentor dit bij de CvB van de locatie. Er vindt een gesprek plaats met ouders, de pester en een CvB-lid waarin de consequenties van het herhaaldelijke pestgedrag gesteld worden. Afspraken worden in het leerling dossier opgenomen.
6. Indien het pesten niet stopt volgt een schorsing en een vervolgesprek met ouders en de schooldirecteur.

Bijlage 4

Anti-pestprotocol voor leerlingen

Uitleg pesten

Pesten is niet alleen iemand slaan of schoppen (lichamelijk geweld), maar ook iemand geestelijk pijn doen (psychisch geweld). Je bent bang, wordt uitgescholden of buitengesloten. Maar ook de dreiging dat je geslagen kan worden, kan iemand angstig en onzeker maken.

Verschil plagen en pesten

Kenmerken van plagen zijn:

- Het komt af en toe voor.
- Het gaat vaak samen met een grapje (maar kan wel onbedoeld kwetsend zijn).
- Plagen gebeurt vaak ineens en niet tegen de ander gericht.
- Er is geen winnaar of verliezer, zijn lichamelijk en/of geestelijk vrijwel even sterk.
- Niemand loopt lichamelijke en/of geestelijke schade op.

Kenmerken van pesten zijn:

- Het is voor een langere periode en blijft terug komen.
- Het vindt vaak plaats in een groep (groep tegenover één persoon).
- Er is sprake van een machtsongelijkheid tussen de pester en het slachtoffer. De één vindt zichzelf beter dan de ander.
- De pester pest om er zelf beter van te worden en zijn status te verhogen. De pester wordt vaak 'stoer' gevonden.
- Het is steeds gericht op dezelfde persoon.
- Pesten doet lichamelijk en geestelijk pijn en is kwetsend en gaat expres.

Gevolgen

Pesten heeft gevolgen voor de pester, de gepeste en ook voor de rest van de klas.

Gevolgen als je zelf gepest bent:

- Je voelt je minder dan anderen. Je hebt het gevoel dat je niets goed kunt doen.
- Je bent soms heel alleen. Anderen vinden je misschien wel anders en vreemd.
- Het gaat minder goed op school.
- Je bent bang om naar school te gaan. Je gaat liever niet naar school.
- Je bent bang om nieuwe vrienden te maken.
- Je kunt niet goed meer slapen omdat je ligt te piekeren over het pesten.
- Je voelt je heel somber.
- Je gaat geloven wat de pesters over je zeggen.

Gevolgen als je pest:

- Je hoort minder bij de groep. Pesters zijn meestal niet zo populair.
- Je vindt het moeilijk om vrienden te maken.

Gevolgen voor de rest van de klas:

- Er is een ongezellige sfeer in de klas.
- Sommige klasgenoten halen slechtere cijfers omdat ze het niet leuk meer vinden in de klas.
- Klasgenoten voelen zich schuldig. Ze vinden dat ze iets tegen het pesten zouden moeten doen, maar durven dit niet omdat ze bang zijn zelf gepest te worden.

Bijlage 5

Voorbeeld anti-pestcontract

Anti-pestcontract

Ik houd mij aan de volgende afspraken:

- ik respecteer en help een ander;
- ik kom de gedragsverwachtingen van de school na;
- ik spreek anderen op een vriendelijke wijze aan;
- ik zoek oplossingen voor problemen;
- ik luister naar de ander;
- ik meld het als iemand gepest wordt.

Wij uit klas:

houden ons aan bovenstaande gedragsverwachtingen en helpen mee aan het respectvol omgaan met elkaar op school.

Namen en handtekeningen: